Ιστορία Γ΄ Δημοτικού

Από τη Μυθολογία στην Ιστορία

Τετράδιο Εργασιών

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Στρατής Μαϊστρέλλης** *Εκπαιδευτικός Δ.Ε.* **Ελένη Καλύβη** *Εκπαιδευτικός Π.Ε.* **Μαρίνα Μιχαήλ** *Εκπαιδευτικός Δ.Ε.*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Ευστάθιος Πελαγίδης** *Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας* **Απόστολος Καραπαπάς** *τ. Σχολικός Σύμβουλος* **Ελένη Οικονομοπούλου** *Εκπαιδευτικός Π.Ε.*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Γεωργία Ρογάρη** *Φιλόλογος*
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	**Γιάννης Παπαγρηγορίου** *Σύμβουλος Π.Ι.*
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	**Αναστασία Παμουκτσόγλου** *Πάρεδρος Ε.Θ. Π.Ι.*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	**"ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - MULTIMEDIA Α.Ε."**

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στρατής Μαϊστρέλλης **Ελένη Καλύβη** **Μαρίνα Μιχαήλ**

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ιστορία Γ΄ Δημοτικού
Από τη Μυθολογία στην Ιστορία

Τετράδιο Εργασιών

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

1. Η Τιτανομαχία

1. **Πολλές λέξεις που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή προέρχονται από τα ονόματα των Τιτάνων και άλλων μυθικών θεοτήτων. Προσπάθησε, με τη βοήθεια του δασκάλου σου, να βρεις ποιες λέξεις προέρχονται από τα ονόματα των παρακάτω θεοτήτων:**

Ο Άτλαντας

Ίρις _____

Χάος _____

Τιτάνες _____

Ωκεανός _____

Άτλαντας _____

Θέμις _____

Εγκέλαδος _____

Τυφώνας _____

Ο Τυφώνας

2. **Αν είχες στα χέρια σου το κέρας της Αμάλθειας, τι θα του ζητούσες;**

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Γιατί νομίζεις ότι μια σύγχρονη βιομηχανία τσιμέντων ονομάστηκε «Τιτάν»;**

2. Οι θεοί του Ολύμπου

1. Πώς περνάνε οι θεοί στον Όλυμπο; Διαβάζω το κείμενο 1 και συμπληρώνω το παρακάτω σχήμα.

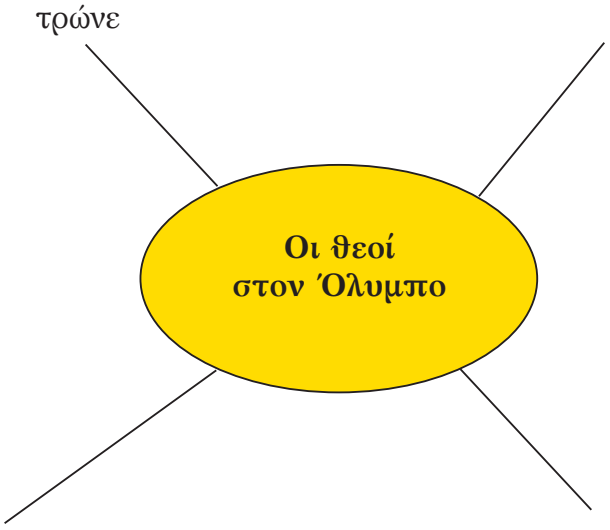

Πώς φαντάζονταν τους θεούς τους οι αρχαίοι;
Βρίσκεις ομοιότητες με τη ζωή των ανθρώπων;

2. Συναντάς τον θεό που σου αρέσει. Τι θα του έλεγες, τι θα τον ρωτούσες;

3. Παρατηρώ με προσοχή τα νομίσματα και γράφω αποκάτω ποιους θεούς παριστάνουν και τι προστάτευε ο κάθε θεός.

_____ _____

_____ _____

4. Δείχνω στον χάρτη το βουνό που κατοικούσαν οι θεοί. Γιατί οι αρχαίοι πίστευαν ότι οι θεοί τους κατοικούσαν στον Όλυμπο; (Με βοηθάνε η εικόνα 8 και το κείμενο 9.)

3. Οι θεές του Ολύμπου

1. Γράψε σε ποιους θεούς ταιριάζουν τα παρακάτω σύμβολα.

....

....

2. Ποιους θεούς αναγνωρίζεις στις παρακάτω επιγραφές της Αγροτικής Τράπεζας, του Πανεπιστημίου Αθηνών και των Ελληνικών Ταχυδρομείων;
Για ποιο λόγο χρησιμοποιήθηκαν αυτοί οι θεοί;

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΘΝΙΚΟΝ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

4. Ο Προμηθέας, η Πανδώρα, ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα

1. Διαβάζω το κείμενο 2 και απαντώ:
α) Ποια είναι η συμφορά που περιμένει τον Προμηθέα και ποια τους ανθρώπους;
β) Ποια στοιχεία του χαρακτήρα του Προμηθέα τονίζει ο Δίας;

.....

.....

.....

.....

2. Ο κατακλυσμός που έστειλε ο Δίας σου θυμίζει κάτι ανάλογο στο μάθημα των Θρησκευτικών;

.....

.....

.....

3. *Το κουτί της Πανδώρας, ένα παιχνίδι στην τάξη*

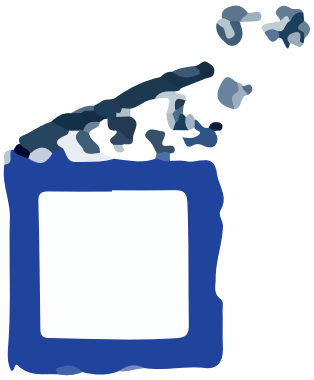

Φτιάχνουμε ένα κουτί και το στολίζουμε όμορφα, ώστε να κινεί στον καθένα την περιέργεια να το ανοίξει. Ύστερα συζητάμε μεταξύ μας για τα κακά – συμφορές που βασανίζουν τον σημερινό άνθρωπο.
Διαλέγουμε δέκα συμφορές και προσπαθούμε να τις «ζωντανέψουμε», ζωγραφίζοντας ή δουλεύοντας με τη χαρτοκοπτική (κόβουμε χαρτόνι σε σχήμα πουλιού, κολλάμε μάτια και φτερά και γράφουμε επάνω το όνομα της συμφοράς).
Βάζουμε όλες τις συμφορές μέσα στο κουτί. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε την Ελπίδα.
Κάθε παιδί διαλέγει μία από τις συμφορές και προτείνει μια ελπιδοφόρα λύση, που θα μας απαλλάξει απ' αυτή.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ 1

1. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν.

Κρόνος	Δελφοί
Προμηθέας	Ευρώπη
Πανδώρα	συμφορές
Δευκαλίωνας	φωτιά
Αθηνά	ελιά
Δίας	Περσεφόνη
Πλούτωνας	κατακλυσμός
Απόλλωνας	Ρέα

2. Αν οι θεοί κατέβαιναν από τον Όλυμπο κι έρχονταν να ζήσουν μαζί μας στη γη, τι επάγγελμα θα έκαναν; Γράφω κάτι που να ταιριάζει στον καθένα.

Δίας	
Ερμής	
Αφροδίτη	
Ήφαιστος	
Άρης	
Αθηνά	

3. Παιχνίδι ερωτήσεων. Ένα παιδί βάζει στον νου του έναν θεό. Τα άλλα παιδιά θα του κάνουν ερωτήσεις, για να τον βρουν. Μπορούν να κάνουν μόνο τρεις ερωτήσεις κι αυτό θα απαντά με ΝΑΙ ή ΟΧΙ.

4. Λύνω σταυρόλεξα, ανασυνθέτω παζλ και ανακαλύπτω τα σύμβολα των θεών στο εργαστήριο των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

5. Φτιάχνουμε στην τάξη έναν πίνακα για κάθε θεό. Φέρνουμε φωτογραφίες, κάρτες, γραμματόσημα, τηλεκάρτες, νομίσματα, αποκόμματα από περιοδικά, διαφημίσεις που σχετίζονται με τους θεούς και τα σύμβολά τους, με τα ζώα και τα φυτά που είναι αφιερωμένα σ' αυτούς.

1. Η γέννηση του Ηρακλή

1. Παρατηρώ την εικόνα και γράφω τι νιώθουν και τι κάνουν τα δυο παιδιά.

Ηρακλής

Ιφικλής

Ο Ηρακλής πνίγει τα φίδια

2. Διαβάζω το κείμενο 7. Ποιο δρόμο διάλεξε να ακολουθήσει ο Ηρακλής;
Αν ήσουν εσύ στη θέση του, ποιο δρόμο θα διάλεγες και γιατί;

.....

.....

.....

.....

3. Γράφω με δικά μου λόγια τον χρησμό της Πυθίας.

.....

.....

.....

4. Παίζουμε θέατρο στην τάξη. Τα πρόσωπα είναι: ο Ηρακλής, η Αρετή και η Κακία.

2. Το λιοντάρι της Νεμέας

1. Παρατηρώ την εικόνα. Ποια στοιχεία με βοηθούν να καταλάβω ότι το πρόσωπο που παριστάνεται είναι ο Ηρακλής;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Διαβάζω το κείμενο 3 και γράφω τα χαρίσματα του Ηρακλή.

γενναιόψυχος

Ο Ηρακλής ήταν

3. Φτιάχνουμε με χαρτοκοπτική τη λεοντή και τη χρωματίζουμε.

4. Παριστάνουμε στην τάξη τον Ευρυσθέα που διατάζει, το λιοντάρι που βρυχάται και τρώει ζώα, τον Ηρακλή που το τοξεύει, το πνίγει, το γδέρνει και παίρνει τη λεοντή, τους ανθρώπους που τον ευχαριστούν, γιατί τους έσωσε.

3. Η Λερναία Ύδρα και ο κάπρος του Ερύμανθου

1. Ο Ηρακλής κάποια ζώα δεν τα σκότωσε. Μήπως σκέφτηκε κάτι καλύτερο; Συζητάμε στην τάξη για το πώς συμπεριφέρονται σήμερα οι άνθρωποι στα άγρια ζώα.

2. Διαβάζω το κείμενο 3 και απαντώ:
   α) Γιατί ο Ευρυσθέας μισεί τον Ηρακλή;
   β) Τι σκέφτεται για τον Ηρακλή, όταν βλέπει να πετυχαίνει τον ένα μετά τον άλλο τους άθλους που του αναθέτει;

3. Ζωγραφίζω κι εγώ το δικό μου αγγείο με έναν από τους άθλους που έμαθα στο σημερινό μάθημα.

4. Το ελάφι με τα χρυσά κέρατα, οι Στυμφαλίδες όρνιθες, οι στάβλοι του Αυγεία

1. Διαβάζω τις πηγές (κείμενο 3) και προσέχω τις πληροφορίες που μου δίνουν για τον τρόπο που εξόντωσε ο Ηρακλής τις Στυμφαλίδες όρνιθες.

Τι λέει η παράδοση .....

.....

Τι λέει ο Πείσανδρος .....

.....

Συμφωνούν οι δύο πηγές; .....

2. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι οι Στυμφαλίδες όρνιθες ήταν κουνούπια από τα έλη της περιοχής, που προκαλούσαν πυρετούς και σκόρπιζαν τον θάνατο στους κατοίκους. Μήπως ο άθλος αυτός του Ηρακλή δείχνει τις προσπάθειες των ανθρώπων να αποξηράνουν τα έλη και να τα καθαρίσουν από τα κουνούπια; Το συζητάμε στην τάξη.

3. Παρατηρώ την εικόνα. Τι κρατάει ο Ηρακλής; Τι νομίζεις ότι σκέφτεται; Δίπλα του είναι η θεά Αθηνά. Τι να του λέει άραγε;

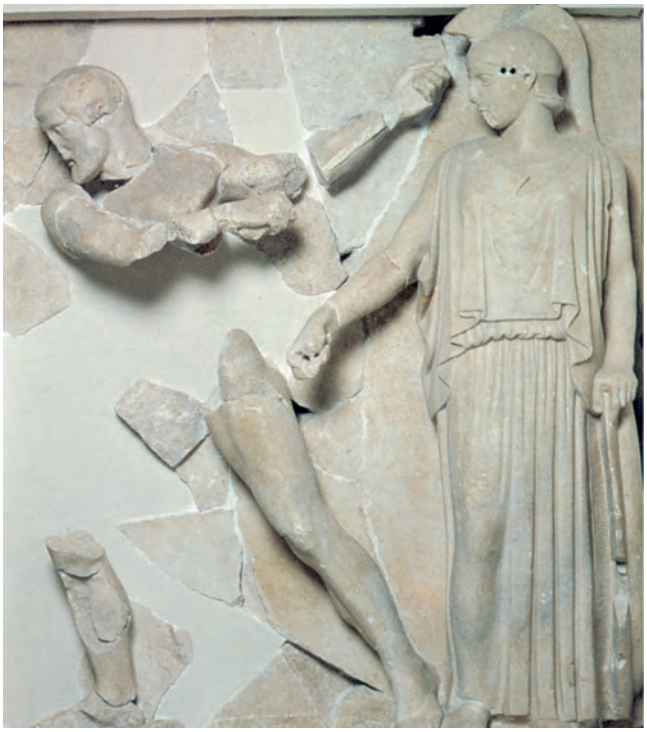

5. Κι άλλοι άθλοι

1. Παρατηρώ την εικόνα 2. Από πού φαίνεται ότι τα άλογα του Διομήδη ήταν ανθρωποφάγα;

.....

2. Παρατηρώ τις εικόνες και καταγράφω στον παρακάτω πίνακα τα όπλα που χρησιμοποιούν οι Αμαζόνες και ο Γηρυόνης.

ΑΜΑΖΟΝΕΣ	ΓΗΡΥΟΝΗΣ

3. Διαβάζω το κείμενο 3 και απαντώ. Με ποιο τρόπο έσωσε ο Ηρακλής την Άλκηστη; Τι δείχνει η νίκη του αυτή;

.....

.....

.....

.....

6. Ο Κέρβερος του Άδη και τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων

1. **Σήμερα υπάρχουν κάποια φρούτα που το όνομά τους να σου θυμίζει τον κήπο των Εσπερίδων;**

.....

2. **Γράφω έναν μικρό διάλογο ανάμεσα στον Ηρακλή και στον Άτλαντα, όπως τον φαντάζομαι.**

3. **Ο κήπος των Εσπερίδων βρισκόταν κοντά στο σημερινό Γιβραλτάρ. Παρατηρώ τον χάρτη και απαντώ. Γιατί στα παλιά χρόνια οι άνθρωποι πίστευαν ότι στο Γιβραλτάρ βρισκόταν το τέλος του κόσμου; Σήμερα τι ξέρουμε;**

4. **Μπορείς να αναφέρεις ένα παράδειγμα το οποίο να αποδεικνύει τις πληροφορίες που μας δίνει η παρακάτω πηγή; Θα σε βοηθήσει το κείμενο 5.**

> Ανθρώπους που παραβίαζαν τον νόμο και κακούς βασιλιάδες
> (ο Ηρακλής) τους τιμωρούσε με θάνατο κι έκανε τις πόλεις ευτυχισμένες.
>
> **Διόδωρος Σικελιώτης**, ***Ιστορική Βιβλιοθήκη, 4, 17, 5,***
> ***μτφ. Απ. Παπανδρέου (με αλλαγές)***

.....

7. Το τέλος του Ηρακλή

1. Τι θα ήθελες να κάνει για σένα ο Ηρακλής; Τι θα ήθελες να κάνει για το καλό όλων των ανθρώπων;

Για μένα	Για όλους τους ανθρώπους

2. Ποιος είναι ο δικός σου ήρωας; Να τον περιγράψεις και να πεις σε τι θα ήθελες να του μοιάσεις.

3. Γιατί πολλοί βασιλιάδες έκοψαν νομίσματα και έφτιαξαν αγάλματα που τους παρίσταναν σαν τον Ηρακλή;

Νόμισμα Μ. Αλεξάνδρου

Άγαλμα του Ρωμαίου αυτοκράτορα Κόμμοδου

.....

.....

4. Γιατί νομίζεις ότι μια σύγχρονη βιομηχανία τσιμέντων έχει το όνομα «Ηρακλής»;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Θησέας, το βασιλόπουλο της Τροιζήνας

1. Τι νομίζεις πως σκέφτονται η Αίθρα και ο Θησέας στην παρακάτω εικόνα;

Αίθρα: .....

.....

.....

.....

.....

Θησέας: .....

.....

.....

.....

2. Παρατηρώ με προσοχή την εικόνα και προσπαθώ να αναγνωρίσω κάποια από τα κατορθώματα του Θησέα.

2. Ο Θησέας σκοτώνει τον Μινώταυρο

1. Σχεδιάζω τον δρόμο που θα ακολουθήσει ο Θησέας, για να βρει και να σκοτώσει τον Μινώταυρο.

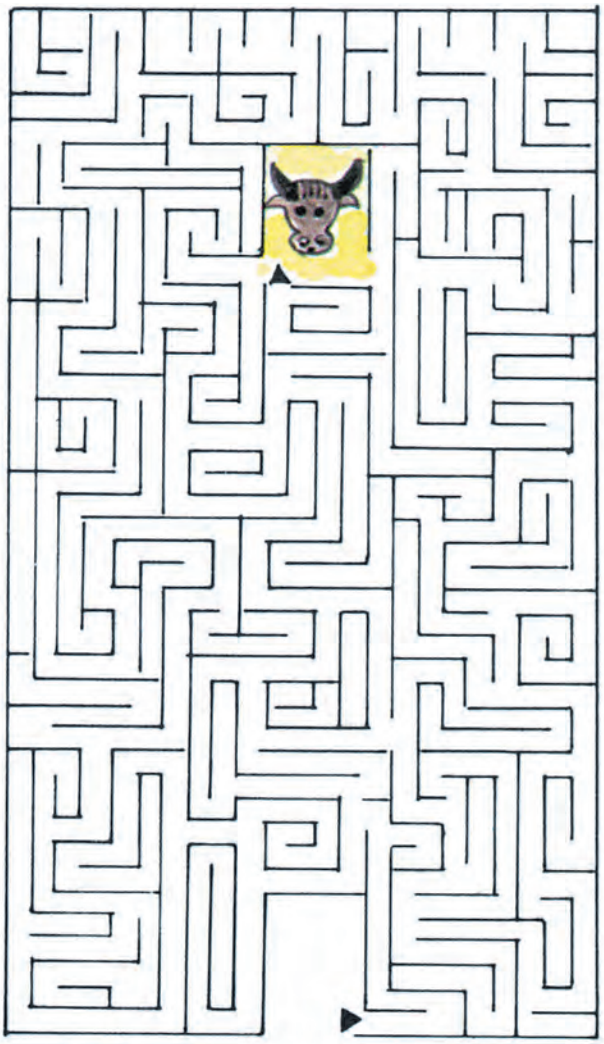

2. Παρατηρώ την εικόνα 4 και προσπαθώ να αναπαραστήσω τις κινήσεις των προσώπων. Σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούμε ανάλογες κινήσεις σήμερα;

.....

.....

.....

3. Ο Θησέας επιστρέφει στην Αθήνα

1. **Διαβάζουμε το κείμενο 2 και συζητάμε στην τάξη για τις προσπάθειες του ανθρώπου να πετάξει.**

2. **Γιατί ο Θησέας ήταν ο πιο σημαντικός ήρωας της Αττικής;**

.....

.....

.....

3. **Το νήμα που έδωσε η Αριάδνη στον Θησέα λέγεται και μίτος της Αριάδνης. Σήμερα, όταν χρησιμοποιούμε τη φράση *μίτος της Αριάδνης*, τι εννοούμε;**
Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.

α) την πατρίδα της Αριάδνης

β) τον μύθο της Αριάδνης

γ) τον τρόπο που οδηγεί στη λύση μιας δύσκολης υπόθεσης

4. **Ζωγραφίζω μια εικόνα που μου έκανε εντύπωση από τον μύθο του Μινώταυρου.**

1. Ο Φρίξος, η Έλλη και το χρυσόμαλλο δέρας

1. **Ο Ελλήσποντος πήρε το όνομά του από την Έλλη. Γνωρίζεις άλλες περιοχές της πατρίδας μας που έχουν πάρει το όνομά τους από μυθικά πρόσωπα;**

.....

.....

.....

.....

2. **Θυμάσαι κάτι από τα προηγούμενα μαθήματα για το μαντείο των Δελφών και την Πυθία;**
Αν συναντούσες την Πυθία, τι θα ήθελες να τη ρωτήσεις;

.....

.....

.....

.....

3. **Διαβάζω το κείμενο 3 και απαντώ. Πώς λάτρευαν τους θεούς τους οι αρχαίοι; Σήμερα τι προσφέρουμε εμείς στον θεό και τους αγίους;**
Στο μέρος που ζεις υπάρχουν παρόμοια έθιμα με αυτό της εικόνας;

Το βόδι οδηγείται για θυσία σ' ένα σημερινό πανηγύρι, που γίνεται προς τιμήν του Προφήτη Ηλία, στην Αγιάσο της Λέσβου.

2. Πελίας και Ιάσονας

1. Ζωγραφίζω ή φτιάχνω με χαρτοκοπτική τη δικιά μου Αργώ.

2. Γράφω από πού πήρε το όνομά της η Αργώ και οι Αργοναύτες.

.....

.....

.....

.....

3. Διαβάζω το κείμενο 3 και απαντώ. Από ποια σημεία του κειμένου φαίνεται η δύναμη της μουσικής; Συζητάμε το θέμα στην τάξη.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Η Αργοναυτική εκστρατεία

1. Διαβάζω το κείμενο 6. Γνωρίζεις άλλους αστερισμούς που έχουν πάρει το όνομά τους από την ελληνική μυθολογία;

.....

.....

2. Σημειώνω στον χάρτη τα κυριότερα μέρη απ' όπου πέρασε η Αργώ.

3. Πού έχουμε ξαναμιλήσει για τον Τάλω; Ο Τάλως μοιάζει με τα σημερινά ρομπότ;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ο Τάλως, ένα ρομπότ ξεναγός στα μουσεία.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ 2, 3, 4

1. Γιατί ο Ηρακλής ήταν ο πιο αγαπημένος ήρωας για τους αρχαίους; Τι καλό πρόσφερε στους ανθρώπους;

2. Ποιοι από τους άθλους του Ηρακλή δείχνουν τις προσπάθειες των ανθρώπων να ελέγξουν τη φύση για το καλό τους;

3. Βρίσκω τα κοινά στοιχεία που έχουν ο Ηρακλής και ο Θησέας.

π.χ. Αγωνίζονται για το καλό των ανθρώπων

.....

.....

.....

.....

4. Γράφω στις αντίστοιχες στήλες αυτά που ταιριάζουν σε κάθε ήρωα:
Αριάδνη, χρυσόμαλλο δέρας, Μινώταυρος, Συμπληγάδες, Λερναία Ύδρα, Ευρυσθέας, Αιγέας, Ιόλαος, Προκρούστης, Μήδεια, λαβύρινθος, Κένταυρος Νέσσος, Κένταυρος Χείρωνας, Ιωλκός, Κέρβερος, Αργώ.

ΗΡΑΚΛΗΣ	ΘΗΣΕΑΣ	ΙΑΣΟΝΑΣ

5. Παιχνίδι παντομίμας. Μια ομάδα παιδιών παρουσιάζει με κινήσεις έναν άθλο του Ηρακλή και τα υπόλοιπα προσπαθούν να μαντέψουν για ποιον άθλο πρόκειται.

6. Παίζουμε με σταυρόλεξα, παζλ και άλλα επαναληπτικά παιχνίδια στο εργαστήριο των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

7. Ψάχνω σε ένα εγκυκλοπαιδικό λεξικό για τις λέξεις Ηράκλεια και Ηράκλειο. Τι παρατηρώ, τι δείχνει αυτό;

8. Έχεις δει στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση κάποια ταινία σχετική με τον Ηρακλή; Πόσο μοιάζουν αυτά που είδες με αυτά που έμαθες στην ενότητα αυτή;

9. Γράφω ή ζωγραφίζω έναν άθλο, όπως τον φαντάζομαι.

1. Το μήλο της Έριδας

1. **Διαβάζω το κείμενο 3 και αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν.**

ΘΕΕΣ	**ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ**
ΗΡΑ	– Να τον κάνει γενναίο πολεμιστή
ΑΘΗΝΑ	– Να του βρει την πιο όμορφη γυναίκα
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	– Να τον κάνει αφέντη ολόκληρης της Ασίας

2. **Παρατηρώ με προσοχή την εικόνα 1 και συμπληρώνω τον πίνακα.**

ΘΕΕΣ	**ΔΩΡΑ που έδωσαν στον Πάρη**
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	
ΑΘΗΝΑ	
ΗΡΑ	

3. **Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη φράση *μήλο της Έριδας*; Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.**

α) Αιτία για καβγά

β) Νόστιμο φρούτο

γ) Πολύτιμο δώρο

Γράφω κι εγώ μια δική μου πρόταση, που να περιέχει τη φράση *μήλο της Έριδας*.

.....

4. **Παίζουμε θέατρο στην τάξη μας. Πρωταγωνιστούν ο Πάρης, ο Ερμής και οι τρεις θεές.**

2. Η θυσία της Ιφιγένειας

1. **Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με τους βασιλιάδες των Αχαιών και τις πόλεις απ' όπου ξεκίνησαν για την Τροία.**

Βασιλιάδες	Πόλεις	Βασιλιάδες	Πόλεις
Αγαμέμνονας	Μυκήνες		

Υπάρχουν στην περιοχή σου αρχαιολογικοί χώροι που έχουν σχέση με αυτούς τους βασιλιάδες; Οργανώνουμε μια επίσκεψη, για να τους γνωρίσουμε από κοντά.

2. **Παρατηρώ με προσοχή την εικόνα 1 και αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν.**

Οι Αχαιοί πολεμιστές φορούν:

στο κεφάλι	θώρακα
στο στήθος	κράνος
στα πόδια	δόρυ
στο αριστερό χέρι	ασπίδα
στο δεξί χέρι	περικνημίδες

3. **Ενώνω τις τελείες και σχηματίζω ένα κράνος και μια ασπίδα.**

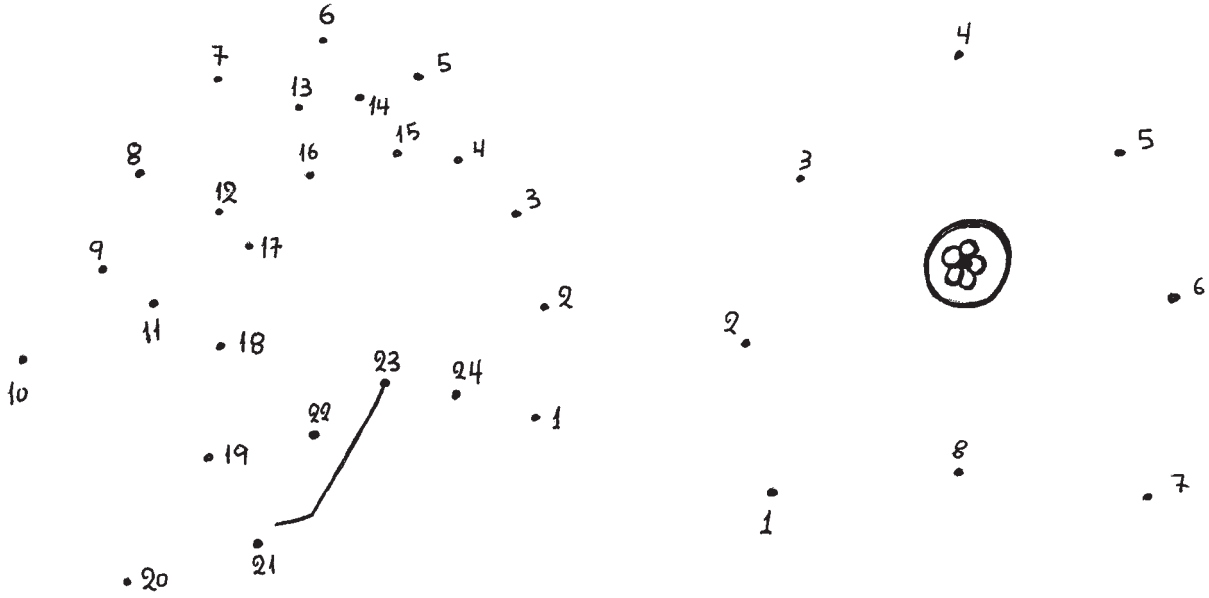

3. Οι Αχαιοί φτάνουν στην Τροία

1. **Συμπληρώνω στον χάρτη τα ονόματα των περιοχών απ' όπου ξεκίνησαν οι Αχαιοί (1. Μυκήνες, 2. Άργος, 3. Πύλος, 4. Σπάρτη, 5. Ιθάκη, 6. Σαλαμίνα, 7. Λοκρίδα, 8. Φθία, 9. Μαγνησία, 10. Κρήτη) και σημειώνω την πορεία τους προς την Τροία.**

2. **Ενώνω με μια γραμμή αυτά που ταιριάζουν.**

ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ	
ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ	Υποστηρίζουν τους Τρώες
ΗΡΑ	
ΑΘΗΝΑ	
ΑΡΗΣ	Υποστηρίζουν τους Αχαιούς
ΔΙΑΣ	
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	

Γιατί η Ήρα και η Αθηνά ήταν με το μέρος των Αχαιών, ενώ η Αφροδίτη με τους Τρώες;

3. **Γράφω δύο λέξεις που μου θυμίζουν τα ονόματα των Οινότροπων.**

Οινώ ....

Σπερμώ ....

Ελαΐδα ....

4. Ο θυμός του Αχιλλέα

1. **Παρατηρώ την εικόνα 2 και διαβάζω το κείμενο 3. Τι νιώθει ο Αχιλλέας;**

--- --- ---

Συζητάμε στην τάξη με ποιο τρόπο ο καλλιτέχνης (εικόνα 2) δείχνει αυτό που νιώθει ο Αχιλλέας.

2. **Παρατηρώ την εικόνα 4, διαβάζω το κείμενο 5 και συμπληρώνω το παρακάτω κείμενο με τις λέξεις: Ιλιάδα, Ίλιον, ποιητής, Τρωικό, τυφλός, σύγκρουση, Αχαιών, Αγαμέμνονα.**

Ο Όμηρος είναι ο ..... που μίλησε για τον ..... πόλεμο. Λένε πως ήταν ..... . Το έργο του ονομάστηκε ....., γιατί την Τροία την έλεγαν και ..... . Το ποίημα αυτό αρχίζει με τη ..... του Αχιλλέα με τον ....., που συγκλόνισε το στρατόπεδο των ..... .

3. **Ο Αχιλλέας και ο Αγαμέμνονας μαλώνουν. Φαντάζομαι και γράφω τι θα μπορούσε να λέει ο ένας στον άλλο.**

ΑΧΙΛΛΕΑΣ: .....

.....

.....

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ: .....

.....

.....

4. **Παίζουμε θέατρο στην τάξη και παρουσιάζουμε τους διαλόγους που γράψαμε. Πρωταγωνιστούν ο Αχιλλέας και ο Αγαμέμνονας.**

5. Ο θάνατος του Πάτροκλου

1. **Ποιοι πήγαν να παρακαλέσουν τον Αχιλλέα να γυρίσει στη μάχη; Προσπαθώ να τους βρω στην εικόνα που ακολουθεί. Αν ήσουν εσύ μέλος της πρεσβείας, τι θα έλεγες στον Αχιλλέα, για να τον πείσεις να γυρίσει στη μάχη;**

Πρεσβεία προς Αχιλλέα. Στο κέντρο καθισμένος ο Αχιλλέας.
Πίσω του ο Φοίνικας και μπροστά ο Οδυσσέας με τον Αίαντα.

2. **Πώς δείχνουν τη θλίψη τους τα άλογα του Αχιλλέα; Θα σε βοηθήσει το κείμενο 3.**

.....

.....

.....

3. **Γράφω ένα γράμμα στον Αχιλλέα, για να του συμπαρασταθώ στη θλίψη του.**

.....

.....

.....

.....

4. **Ζωγραφίζουμε ή φτιάχνουμε με πλαστελίνη την ασπίδα του Αχιλλέα. Στολίζουμε την ασπίδα όσο γίνεται καλύτερα, για να ταιριάζει στον πιο σπουδαίο ήρωα. Το ίδιο έκανε κι ο θεός Ήφαιστος (κείμενο 2).**

6. Ο Αχιλλέας σκοτώνει τον Έκτορα

1. Διαβάζω το κείμενο 4 και απαντώ.
Ποια όνειρα κάνει ο Έκτορας για τον μικρό του γιο; Ποια όνειρα κάνουν οι δικοί σας γονείς για σας; Άλλες εποχές, άλλα όνειρα.

.....

.....

.....

2. Παρατηρώ την εικόνα και προσέχω τις αντιδράσεις των θεατών. Συγκρίνω τη συμπεριφορά τους με τη συμπεριφορά των θεατών ενός σημερινού αγώνα.

Αγώνες για να τιμηθεί ο νεκρός Πάτροκλος.

3. Γράφω ένα μικρό κείμενο χρησιμοποιώντας τις παρακάτω λέξεις:
Έκτορας, Αχιλλέας, τείχη, Πρίαμος, Ανδρομάχη.

.....

.....

.....

.....

4. Αφού μελετήσω το κείμενο 6, γράφω μερικές από τις συμφορές που έφερε ο πόλεμος και στα δυο στρατόπεδα.

.....

.....

.....

7. Το τέλος του Αχιλλέα

1. **Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη φράση *αχίλλειος πτέρνα*; Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.**

α) Το δυνατό σημείο κάποιου

β) Το αδύνατο πόδι κάποιου

γ) Το ευαίσθητο σημείο κάποιου

2. **Με ποιο τρόπο τίμησαν οι Αχαιοί τον νεκρό Αχιλλέα; Διαβάζω το κείμενο 3 και ρωτώ τους γονείς μου αν κάποια από τα έθιμα αυτά διατηρούνται και σήμερα.**

3. **Πώς καταλαβαίνεις τους παρακάτω στίχους;**

> Κι αν πέθανες, δε χάθηκε στον κόσμο τ' όνομά σου,
> μα θά 'ναι αιώνια η δόξα σου σ' όλη τη γη, Αχιλλέα.
>
> **Όμηρος, *Οδύσσεια ω 92-93, μτφ. Ζ. Σίδερη***

4. **Ποιες από τις παρακάτω φράσεις ταιριάζουν στον Αχιλλέα;**

α. Θύμωσε με τον Αγαμέμνονα.

β. Πήρε εκδίκηση για τον φίλο του.

γ. Έδωσε το μήλο στην Αφροδίτη.

δ. Ο Ήφαιστος του έφτιαξε καινούργια πανοπλία.

ε. Λυπήθηκε τον Πρίαμο.

στ. Σκότωσε τον Πάτροκλο.

ζ. Είχε γυναίκα την Ανδρομάχη.

5. **Βάζω ένα Χ στο σωστό τετράγωνο.**

	ΑΧΑΙΟΙ	ΤΡΩΕΣ
ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ		
ΠΑΡΗΣ		
ΕΚΤΟΡΑΣ		
ΑΧΙΛΛΕΑΣ		
ΠΡΙΑΜΟΣ		
ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ		
ΕΚΑΒΗ		
ΕΛΕΝΗ		
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ		
ΟΔΥΣΣΕΑΣ		
ΜΕΝΕΛΑΟΣ		
ΑΣΤΥΑΝΑΚΤΑΣ		

8. Ο Δούρειος ίππος και η καταστροφή της Τροίας

1. **Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη φράση *δούρειος ίππος*; Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.**

   α) Γρήγορο άλογο β) Πολεμικό άρμα γ) Τρόπος εξαπάτησης

2. **Διαβάζω το κείμενο 4 και προσέχω τον τρόπο που επικοινωνούσαν οι άνθρωποι την εποχή εκείνη. Σήμερα με ποιους τρόπους επικοινωνούμε;**

3. **Είσαι δημοσιογράφος που παρακολούθησε τον πόλεμο της Τροίας. Γράψε ένα κείμενο για την εφημερίδα σου, με θέμα «Η καταστροφή της Τροίας».**

.....

.....

.....

.....

4. **Διαβάζω το κείμενο 5, καθώς και το παρακάτω κείμενο, και γράφω μερικές από τις συμφορές του πολέμου και μερικά από τα αγαθά της ειρήνης.**

> Γιατί βέβαια κανείς δεν είναι έτσι άμυαλος που να θέλει πόλεμο αντί για ειρήνη. Όσο κρατά αυτή, τα παιδιά θάβουν τους πατέρες τους, ενώ στον πόλεμο οι πατέρες τα παιδιά τους.
>
> **Ηρόδοτος, *Ιστορίαι Α 87, μτφ. Δ. Ν. Μαρωνίτη***

Πόλεμος: .....

.....

.....

Ειρήνη: .....

.....

.....

1. Στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους και στους Κύκλωπες

1. Διαβάζω το κείμενο 2 και χαρακτηρίζω τον Οδυσσέα.

.....

.....

.....

.....

2. Διαβάζω τη νεοελληνική παράδοση (κείμενο 3) και βρίσκω κοινά στοιχεία με τις περιπέτειες του Οδυσσέα στη σπηλιά του Πολύφημου.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Αν ήσουν εσύ στη θέση του Οδυσσέα, πώς θα αντιμετώπιζες τον Πολύφημο;

2. Στον Αίολο, στους Λαιστρυγόνες και στο νησί της Κίρκης

1. **Γιατί νομίζεις ότι το πλοίο που εικονίζεται εδώ ονομάστηκε «Αίολος»;**

2. **Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη φράση *άνοιξε ο ασκός του Αιόλου*; Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.**

α) Παρουσιάζονται νέες ευκαιρίες.

β) Προκαλείται αναστάτωση και ταραχή.

γ) Οργίζεται ο Αίολος.

3. **Διαβάζω το κείμενο 3 και συμπληρώνω το παρακάτω σχήμα.**

πολύτροπος

Ο Οδυσσέας ήταν

3. Στον Άδη, στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και στη Χάρυβδη

1. **Ποιους άλλους ήρωες γνωρίζεις που κατέβηκαν ζωντανοί στον Άδη και με ποιο σκοπό;**

.....

.....

.....

2. **Γράφω με δικά μου λόγια την προφητεία του μάντη Τειρεσία.**

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη φράση *από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη*; Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση.**

α) Από τη μία συμφορά στην άλλη.

β) Από τη μία πόλη στην άλλη.

γ) Από τη μία περιπέτεια στην άλλη.

4. Στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψώς και στο νησί των Φαιάκων

1. **Ποιο παιχνίδι έπαιζαν η Ναυσικά με τις φίλες της; Εσύ ποια ομαδικά παιχνίδια παίζεις;**

2. **Διαβάζω το κείμενο 5 και απαντώ:**
Με ποιους τρόπους διασκέδαζαν οι αρχαίοι; Εμείς σήμερα πώς διασκεδάζουμε;

.....

.....

.....

.....

3. **Ο Οδυσσέας, καθώς παλεύει με τα αγριεμένα κύματα, καταφεύγει στην προσευχή.**

Άκου με, όποιος κι αν είσαι, μεγαλοδύναμε θεέ. Γιατί είναι σεβαστός απ' τους αιώνιους θεούς όποιος απ' τους ανθρώπους περιπλανώμενος καταφύγει σ' αυτούς ως ικέτης, όπως εγώ τώρα έρχομαι ως ικέτης και πέφτω στα πόδια σου, γιατί βασανίστηκα πολύ. Ελέησέ με, δέσποτα, και γίνομαι ικέτης σου.

Όμηρος, ***Οδύσσεια ε 445-450, μτφ. Π. Γιαννακόπουλος (με αλλαγές)***

Γράφω κι εγώ μια δική μου προσευχή.

.....

.....

.....

.....

5. Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη

1. Πού φαίνεται στο σημερινό μάθημα ο δεσμός ανθρώπου - ζώου; Θυμάσαι κάτι παρόμοιο σε προηγούμενα μαθήματα; Αφηγούμαι στην τάξη μια δική μου εμπειρία με πρωταγωνιστή ένα ζώο.

.....

.....

.....

2. Πώς συμπεριφέρονται οι μνηστήρες στο παλάτι του Οδυσσέα;

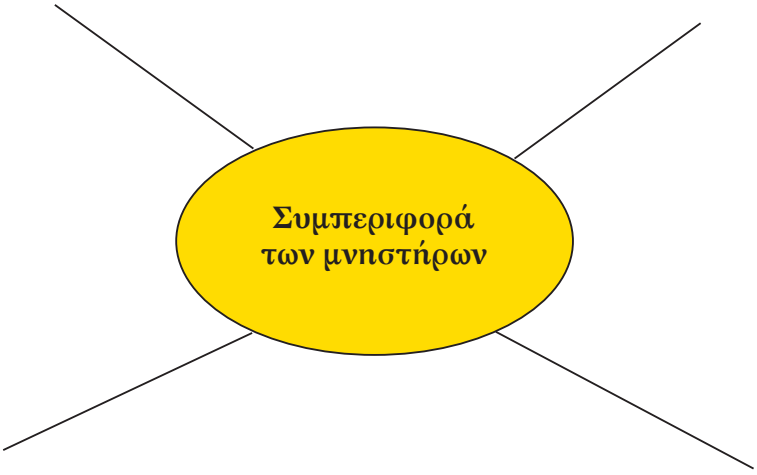

3. Τι νομίζεις πως σκέφτεται η Πηνελόπη;

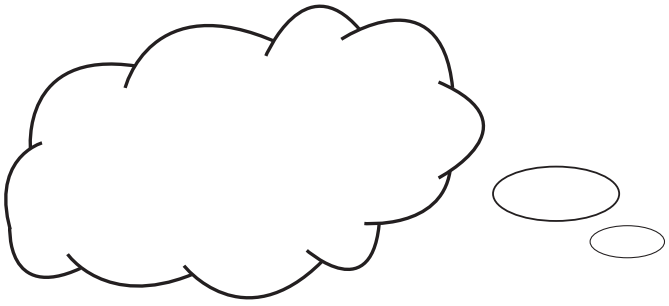

6. Ο Οδυσσέας σκοτώνει τους μνηστήρες

1. Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά του Οδυσσέα προς τους μνηστήρες; Γιατί;

.....

.....

.....

.....

2. Ζωγραφίζω μια σκηνή που μου έκανε εντύπωση από το σημερινό μάθημα.

3. Παίζουμε θέατρο στην τάξη. Η Πηνελόπη αναγνωρίζει τον Οδυσσέα.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ 5, 6

Από τον μύθο στην πραγματικότητα

Λίγο πριν η Τροία παραδοθεί στις φλόγες, ο Μενέλαος έτρεξε στο παλάτι του Πρίαμου και πήρε πίσω την Ελένη. Όπως είδαμε, ο Τρωικός πόλεμος ξεκίνησε με την αρπαγή της Ελένης από τον Πάρη. Αυτά μας λέει ο Όμηρος.

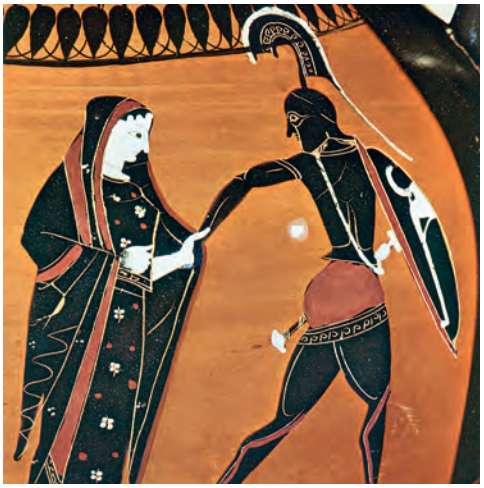

1. Ο Μενέλαος οδηγεί την Ελένη έξω από την Τροία.

2. Μια άλλη γνώμη

Ο ποιητής Στησίχορος δε συμφωνεί με τον Όμηρο και λέει ότι δεν έφταιγε η Ελένη που έγινε ο Τρωικός πόλεμος.

«Δεν είναι αληθινός αυτός ο λόγος.
Δεν μπήκες στα καλοφτιαγμένα καράβια.
Μήτε στα κάστρα πήγες της Τροίας...».

Στησίχορος, *Παλινωδία*

1. **Διαβάζουμε το κείμενο 2 στην τάξη και συζητάμε: Μήπως τελικά δεν ήταν η Ελένη η πραγματική αιτία του πολέμου; Μήπως όλα αυτά είναι δημιουργήματα του μύθου και της φαντασίας των ποιητών;**

Πριν από εκατό χρόνια οι άνθρωποι πίστευαν πως ο Τρωικός πόλεμος ήταν παραμύθι πλασμένο από τον Όμηρο. Όταν όμως οι αρχαιολόγοι έφεραν στο φως τα ερείπια της Τροίας, απέδειξαν πως ο μύθος ήταν πραγματικότητα.

2. **Ποιο από τα παρακάτω κείμενα έχει σχέση με τον μύθο και ποιο με τα πραγματικά γεγονότα; Συζητώ στην τάξη τι είναι μύθος και τι γεγονός και ποια είναι η διαφορά τους.**

Αιτία του Τρωικού πολέμου, όπως μας αναφέρει ο Όμηρος, ήταν η αρπαγή της ωραίας Ελένης από τον Πάρη, γιο του Πρίαμου. Όλα τα μυκηναϊκά κράτη ένωσαν τις δυνάμεις τους κι εκστράτευσαν εναντίον της Τροίας με αρχηγό τον Αγαμέμνονα, για να πάρουν πίσω την Ελένη.

Τα αίτια του Τρωικού πολέμου ήταν οικονομικά. Η Τροία ήταν μια πλούσια πόλη σε ζηλευτή γεωγραφική θέση. Βρισκόταν στην είσοδο του Ελλησπόντου, απ' όπου περνούσαν καράβια φορτωμένα με πολύτιμα εμπορεύματα. Οι Αχαιοί θέλησαν να την κατακτήσουν, γιατί θα βοηθούσε πολύ το εμπόριό τους.

Μύθος: μια φανταστική διήγηση που εξηγεί ένα γεγονός.	**Γεγονός: κάτι που έγινε και είναι πραγματικότητα.**

3. Συμπληρώνω τα κενά.

Ο ..... και η ..... βασίλευαν στην Τροία. Η πόλη είχε πολύ ψηλά ..... .
Ο ..... πάτησε πρώτος το χώμα της Τροίας.
Ο ..... και ο ..... μάλωσαν για τη ..... .
Ο φίλος του Αχιλλέα, ο ....., πήρε την..... του Αχιλλέα και τα αθάνατα άλογά του, τον ..... και τον ..... και πήγε να μονομαχήσει με τον ..... .
Ο Έκτορας, πριν μπει στη μάχη, αποχαιρέτησε τη γυναίκα του την ..... και τον γιο του τον ..... . Στη μονομαχία που έγινε ο ..... σκότωσε τον Έκτορα.
Με το ξύλινο άλογο, που λεγόταν και ....., κατάφεραν οι ..... να μπουν στην ..... .

4. Λύνω το σταυρόλεξο. Στην κάθετη στήλη βρίσκω το όνομα της γυναίκας του Έκτορα.

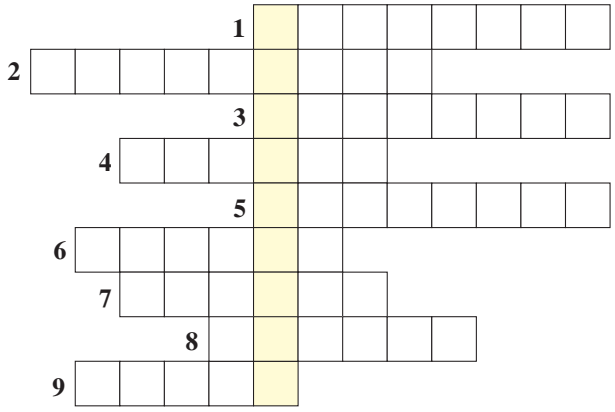

1. Σ' αυτήν έδωσε το μήλο ο Πάρης.
2. Δεν την πίστευε κανείς.
3. Ο βασιλιάς του Άργους.
4. Ο ποιητής της Ιλιάδας.
5. Ο βασιλιάς της Ιθάκης.
6. Κόρη του Άνιου.
7. Το ποίημα που μιλάει για τον Τρωικό πόλεμο.
8. Έτσι λέγονταν τότε οι κάτοικοι της Ελλάδας.
9. Η γυναίκα του Πρίαμου.

5. Ποιοι θεοί βοηθούν τον Οδυσσέα και ποιος τον εμποδίζει να γυρίσει στην πατρίδα του; Γιατί;

6. Ποιον από τους κινδύνους που συνάντησε ο Οδυσσέας στις περιπλανήσεις του θεωρείτε πιο δύσκολο και γιατί;

7. Ποιες ενέργειες του Οδυσσέα δείχνουν την εξυπνάδα του;

8. Δείχνω στον χάρτη το νησί των Φαιάκων (Κέρκυρα) και την Ιθάκη.

9. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν.

Πηνελόπη	πολυμήχανος
Οδυσσέας	πιστή
Σύντροφοι	συμπαραστάτης
Πολύφημος	άμυαλοι
Μνηστήρες	βίαιος
Τηλέμαχος	προκλητικοί

10. Τι εννοούμε σήμερα, όταν λέμε τη λέξη *οδύσσεια*; Υπογραμμίζω το σωστό.

α) περιπέτειες, περιπλανήσεις, ταλαιπωρία
β) μια ευχάριστη διαδρομή
γ) το παλάτι του Οδυσσέα

1. Παλαιολιθική εποχή. Όταν ο άνθρωπος ήταν τροφοσυλλέκτης και κυνηγός

1. Δείχνω στον χάρτη της Ελλάδας πού βρίσκεται το σπήλαιο των Πετραλώνων.

2. Διαβάζω το κείμενο 5 και γράφω ποιες πληροφορίες μού δίνουν οι βραχογραφίες για τα ζώα που ζούσαν στην παλαιολιθική εποχή. Ποια από τα ζώα αυτά δεν υπάρχουν σήμερα;

.....

.....

.....

.....

3. Ζωγραφίζω κι εγώ ένα ζώο της προϊστορικής εποχής.

4. Φτιάχνω κι εγώ τα δικά μου λίθινα εργαλεία. Μαζεύω βότσαλα από την παραλία και χτυπώντας τα μεταξύ τους τους δίνω το σχήμα που θέλω.

5. Οι άνθρωποι της παλαιολιθικής εποχής ψάρευαν με κιούρτους. Οι κιούρτοι ήταν ψάθινα καλάθια με δόλωμα που τα τοποθετούσαν στη θάλασσα για να πιάνουν τα ψάρια. Όταν βρεθείς στη θάλασσα ή σ' ένα ποτάμι, μπορείς να ψαρέψεις κι εσύ με το δικό σου κιούρτο. Παίρνεις ένα ψάθινο καλάθι ή μια πλαστική λεκάνη, στερεώνεις με λάστιχο στο στόμιό του ένα τεντωμένο άσπρο πανί, αφού πρώτα αφήσεις ένα μικρό άνοιγμα. Μέσα στη λεκάνη βάζεις μερικές πέτρες και λίγο ψωμί με τυρί. Ρίχνεις τον κιούρτο σου στη θάλασσα και περιμένεις. Τα ψάρια πηγαίνουν να φάνε το δόλωμα και φυλακίζονται.
<u>Καλή επιτυχία!</u>

2. Νεολιθική εποχή. Όταν ο άνθρωπος έγινε γεωργός και κτηνοτρόφος

1. Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα

	Παλαιολιθική εποχή	Νεολιθική εποχή	Σήμερα
Εργαλεία			
Τροφή			
Στέγη			
Ενδυμασία			

2. Οι άνθρωποι από νωρίς κατάλαβαν ότι κατοικώντας πολλοί μαζί θα είχαν πολλές ωφέλειες. Βρείτε μερικές από τις ωφέλειες αυτές.

.....

.....

.....

.....

3. Φτιάχνουμε κι εμείς ένα πήλινο αγγείο.
Παίρνουμε έτοιμο πηλό και τον ζυμώνουμε για να πλάθεται εύκολα. Φτιάχνουμε πρώτα μια στρογγυλή βάση. Ύστερα χαράζουμε με ένα μολύβι γύρω γύρω τη βάση, για να κολλάει πιο εύκολα ο πηλός. Τώρα πλάθουμε «μακαρόνια» και τα τυλίγουμε γύρω από τη βάση, το ένα πάνω στο άλλο. Όταν ψηλώσει το αγγείο, το λειαίνουμε με τις άκρες των δαχτύλων μας μέσα και έξω. Αφήνουμε το αγγείο μας να στεγνώσει και το βάφουμε με τέμπερες.

4. Φτιάχνω κι εγώ ένα προϊστορικό κολιέ με μικρά κοχύλια, που τα περνώ σε μια κλωστή, και το φοράω.

5. Οργανώνουμε μια επίσκεψη σ' ένα σύγχρονο κλωστήριο ή σ' ένα εργαστήριο κεραμικής, για να δούμε τι αλλαγές έχουν γίνει στις εργασίες αυτές.

3. Η Νεολιθική εποχή στην Ελλάδα

1. Ζευγαρώνω αυτά που ταιριάζουν.

Α	Β
λίθος	χτισμένο με λίθους
λίθινο	πέτρα
παλαιολιθικό	ανήκει στη νεολιθική εποχή
νεολιθικό	τούβλα από λάσπη και άχυρο ξεραμένα στον ήλιο
λιθόκτιστο	φτιαγμένο από λίθο
πλίθες	ανήκει στην παλαιολιθική εποχή
μυλόπετρες	μ' αυτές άλεθαν το σιτάρι

2. Φαντάσου ότι είσαι αρχαιολόγος και ότι μόλις ανακάλυψες έναν προϊστορικό οικισμό. Γράψε στο ημερολόγιο της ανασκαφής για τα αντικείμενα που βρήκες.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

.....

.....

.....

3. Αν ζούσες σ' ένα σπίτι στον οικισμό του αρχαίου Διμηνίου, ποια πράγματα θα σου έλειπαν περισσότερο;

.....

.....

.....

.....

4. Οργανώστε μια επίσκεψη σ' έναν νεολιθικό οικισμό, για να δείτε από κοντά όσα μάθατε στο κεφάλαιο αυτό.

Α. Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Η ζωή των Κυκλαδιτών

1. **Παρατηρώ τον χάρτη και ζευγαρώνω αυτά που ταιριάζουν.**

Τα είπαν Κυκλάδες γιατί	Σύρος
Έτσι λέμε αλλιώς τη Θήρα	Νάξος
Εκεί άφησε ο Θησέας την Αριάδνη	Σαντορίνη
Τα νησιά αυτά δεν ακούνε καλά	Δήλος
Το νησί αυτό έχει ηφαίστειο	Κουφονήσια
Εκεί ήταν ιερέας ο Άνιος	Θήρα
Βγάζει τα πιο καλά λουκούμια	σχηματίζουν κύκλο γύρω απ' τη Δήλο

2. **Αν ζωντάνευε το ειδώλιο της εικόνας, τι νομίζεις ότι θα μας έλεγε;**

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Παρατηρώ το αγγείο της εικόνας 1 και ζωγραφίζω κι εγώ ένα δικό μου κυκλαδίτικο καράβι.**

2. Η τέχνη των Κυκλαδιτών

1. **Παρατηρώ την εικόνα 2 και συμπληρώνω το παρακάτω κείμενο με τις λέξεις που ταιριάζουν (κοσμηματοθήκη, γουρουνάκι, σμίλη, μάρμαρο, αγγείο, σφυρί, γλύπτης).**

Το ..... αυτό παριστάνει ένα ..... και είναι φτιαγμένο από

..... . Πιθανόν να ήταν μια .....

Ο καλλιτέχνης που επεξεργάζεται το μάρμαρο λέγεται ..... και χρησιμοποιεί τα

κατάλληλα εργαλεία, όπως το ..... και τη .....

2. **Ζωγραφίζω το κυκλαδικό ειδώλιο, όπως το φαντάζομαι. Του βάζω μαλλιά, και χρώματα.**

3. **Σε τι νομίζεις ότι θα χρησίμευαν τα τηγανόσχημα αγγεία; Σίγουρα όχι για να τηγανίζουν.**

4. **Φτιάχνω με πηλό ή πλαστελίνη ένα κυκλαδικό ειδώλιο που μου άρεσε πιο πολύ.**

5. **Παιχνίδι κινητικό. Χοροπηδάμε με τους ήχους νησιώτικης μουσικής. Μόλις σταματήσει η μουσική, μένουμε ακίνητοι παίρνοντας τη στάση ενός ειδωλίου που διαλέξαμε.**

6. **Οργανώνουμε μια επίσκεψη σε μουσείο με έργα κυκλαδικής τέχνης.**

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ 7, 8

1. Συμπληρώνω το παρακάτω διάγραμμα με τις εποχές που αποτελούν την Προϊστορία.

Προϊστορία

Εποχή του _ _ _ _ _ **Εποχή του _ _ _ _ _ _**

Π _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ **Ν _ _ _ _ _ _ _ _**

2. Ποια από τα παρακάτω γνωρίσματα ανήκουν στην παλαιολιθική και ποια στη νεολιθική εποχή; Σημειώνω Π για την παλαιολιθική και Ν για τη νεολιθική.

..... Α. Μόνιμη κατοικία
..... Β. Εξημέρωση ζώων
..... Γ. Καλλιέργεια της γης
..... Δ. Τροφοσυλλέκτης
..... Ε. Ζωγραφιές στις σπηλιές
..... Στ. Κατοικία σε σπηλιές
..... Ζ. Κατασκευή πήλινων αγγείων
..... Η. Χρήση εργαλείων από ακατέργαστη πέτρα

3. Βάζω τη σωστή ονομασία κάτω από τα εργαλεία:
μυλόπετρα, σφονδύλι, δρεπάνι, αξίνα, λεπίδα, αγκίστρι.

....

4. Ζευγαρώνω αυτά που ταιριάζουν.

μάρμαρο	Ακρωτήρι Θήρας
οψιανός	Πάρος, Νάξος
γυναικεία ειδώλια	Κέρος
ναυτικοί	αγγεία
αρπιστής	Κυκλαδίτες
τηγανόσχημα	διπλωμένα χέρια
κτερίσματα	Μήλος
τοιχογραφίες	τάφοι

Β. Ο ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Η Μινωική Κρήτη

1. **Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με τα προϊόντα που αγόραζαν και πουλούσαν οι Μινωίτες.**

Προϊόντα που αγόραζαν	Προϊόντα που πουλούσαν

2. **Σημειώνω δίπλα σε κάθε φράση Σωστό ή Λάθος, όπου νομίζω ότι ταιριάζει.**

..... α) Οι Κρήτες λέγονταν και Μινωίτες.

..... β) Οι Μινωίτες έγιναν σπουδαίοι ναυτικοί, γιατί δε γνώριζαν τη γεωργία.

..... γ) Οι Μινωίτες έγιναν θαλασσοκράτορες, γιατί ήξεραν καλό κολύμπι.

..... δ) Οι Μινωίτες πουλούσαν ελεφαντόδοντο και χαλκό και αγόραζαν σιτάρι, κρασί και λάδι.

..... ε) Όλοι οι βασιλιάδες της Κρήτης λέγονταν Μίνωες.

..... στ) Οι πόλεις της Κρήτης ήταν οχυρωμένες με τείχη.

..... ζ) Η ζωή των Μινωιτών ήταν όλο πολέμους.

3. **Η ακροστιχίδα «κρύβει» τον αρχαιολόγο που ανακάλυψε την Κνωσό.**

— — — — — —	Η μητέρα του Μίνωα
— — — — — — — —	Ήταν ο Μίνωας
— — — — —	Μέταλλο που αγόραζαν οι Μινωίτες
— — — — — — — —	Επάγγελμα των Μινωιτών
— — — — — —	Η πρώτη κατοικία του ανθρώπου

4. **Συμπληρώνω το παρακάτω κείμενο.**

Στην Κρήτη αναπτύχθηκε ένας λαμπρός ..... που ονομάστηκε ..... από τον μυθικό βασιλιά ..... . Οι Μινωίτες έγιναν σπουδαίοι ..... και τα ..... τους ήταν τα περισσότερα στη Μεσόγειο θάλασσα. Η κυριαρχία αυτή των Μινωιτών στη θάλασσα λέγεται .....

Ο Άγγλος ..... Έβανς έκανε ..... στην Κρήτη και ανακάλυψε την .....

2. Το ανάκτορο της Κνωσού

1. Γράφω στη θέση των αριθμών τις μεγάλες πόλεις της Κρήτης, όπου υπήρχαν ανάκτορα (1. Κνωσός, 2. Φαιστός, 3. Μάλια, 4. Ζάκρος).
Τι παρατηρώ για τη θέση που χτίστηκαν; Ποιο συμπέρασμα βγάζω;

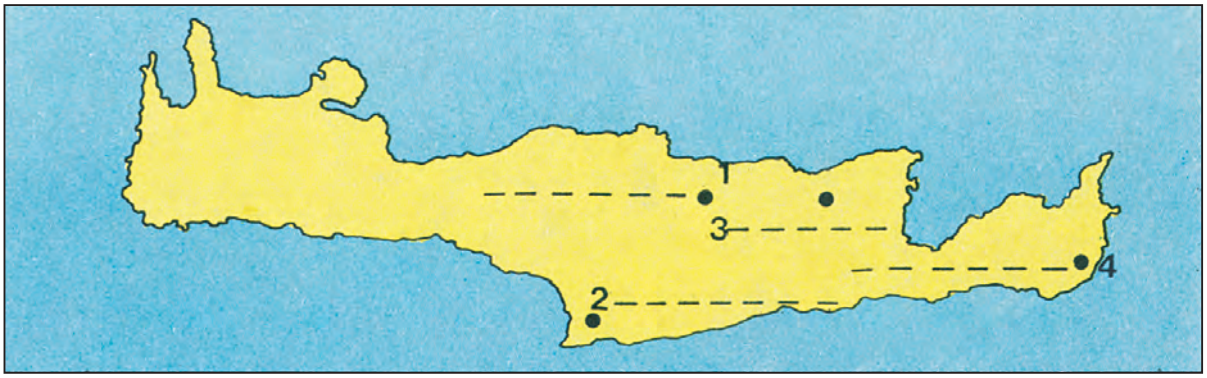

2. Διαβάζω το κείμενο 5 και απαντώ. Ποιος ήταν ο ρόλος του βασιλιά στην οργάνωση του εμπορίου;

.....

.....

.....

3. Φτιάχνουμε με πηλό ή πλαστελίνη ένα μινωικό πλοίο σαν αυτό της εικόνας.

4. Φαντάσου ότι είσαι αγγειοπλάστης στην Κνωσό του 1600 π.Χ. και δέχεσαι την επίσκεψη ενός Φοίνικα εμπόρου που θέλει να αγοράσει αγγεία. Τι θα του έλεγες για να τον πείσεις να αγοράσει τα όμορφα αγγεία σου; Παριστάνουμε τον διάλογο στην τάξη.

3. Η καθημερινή ζωή των Μινωιτών

1. Παρατηρώ τις εικόνες 1 και 2. Τι πληροφορίες μού δίνουν για τον τρόπο που διασκέδαζαν οι Μινωίτες; Εμείς σήμερα διασκεδάζουμε με τον ίδιο τρόπο;

.....

.....

.....

.....

2. Παρατηρώ τις εικόνες 6, 7, 8 και περιγράφω την ενδυμασία των ανδρών και των γυναικών. Το κείμενο 5 θα με βοηθήσει να μάθω για τον καλλωπισμό των γυναικών.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Διαβάζω το κείμενο 4 και απαντώ. Τι έτρωγαν και τι έπιναν οι Μινωίτες; Από πού το μαθαίνουμε; Εμείς τι τρώμε σήμερα;

Οι Μινωίτες έτρωγαν	Οι Μινωίτες έπιναν

4. Την ώρα της Φυσικής Αγωγής χορεύουμε κι εμείς έναν κυκλικό χορό, όπως αυτόν της εικόνας 1.

5. Οι αστράγαλοι είναι κοκαλάκια από τα πόδια μικρών ζώων. Οι παππούδες σας έπαιζαν με αυτούς και τους ονόμαζαν κότσια ή βεζίρηδες. Ζητήστε να σας δείξουν πώς παίζονται και διασκεδάστε μαζί τους με αυτό το παιχνίδι.

4. Η θρησκεία και η γραφή των Μινωιτών

1. Παρατηρώ την εικόνα 4 και περιγράφω τη θεά.

2. Παρατηρούμε την τελετή προς τιμήν της θεάς και προσπαθούμε να την παραστήσουμε στην τάξη.

3. Σχεδιάζω τα ιερά σύμβολα της θρησκείας των Μινωιτών.

4. Οι Μινωίτες, όταν ήθελαν να γράψουν ζέστη, σχεδίαζαν έναν ήλιο. Αν ήθελαν να γράψουν νύχτα, σχεδίαζαν ένα φεγγάρι. Τα σύμβολα αυτά τα λέμε ιδεογράμματα. Αν προσέξεις γύρω σου, θα βρεις και σήμερα τέτοια σύμβολα που χρησιμοποιούνται αντί για λέξεις, για να βοηθούν όσους δεν μπορούν να τις διαβάσουν, π.χ. πράσινος σταυρός σημαίνει φαρμακείο, καρδιά σημαίνει αγάπη κτλ.
Φτιάξε μια δική σου πινακίδα με ιδεογράμματα που θα λέει: «Τα παιδιά αγαπούν το μουσείο, το μπάνιο, τον χορό, τη μουσική».

5. Φέρνουμε από το σπίτι διάφορα τρόφιμα: σιτάρι, φασόλια, σοκολάτες, σταφίδες, ξερά σύκα, καραμέλες, μικρά μπουκαλάκια με λάδι, κρασί, μέλι, φακές, μακαρόνια, ρόδια... και τα βάζουμε σε ένα κουτί. Ύστερα βγάζουμε ένα ένα και βρίσκουμε ποια από αυτά θα μπορούσαν να έχουν και να προσφέρουν στη θεά τους οι Μινωίτες.

5. Η τέχνη των Μινωιτών

1. Τι βοήθησε τους Μινωίτες να φτιάχνουν πιο τέλεια τα αγγεία τους;

.....

2. Διαβάζω το κείμενο 2 και συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα.

Σχήματα αγγείων	Σχέδια που ζωγράφιζαν στα αγγεία

3. Θυμάμαι τι ζωγράφιζαν πάνω στα αγγεία τους οι Μινωίτες και ζωγραφίζω κι εγώ τα δικά μου αγγεία.

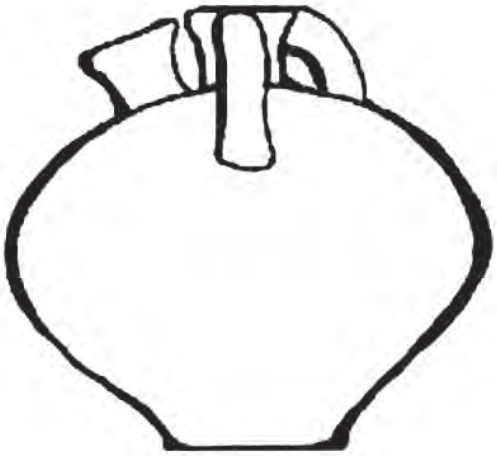

4. Φτιάχνω κι εγώ τη δική μου σφραγίδα με πηλό. Δίνω στον πηλό το σχήμα που θέλω και χαράζω επάνω του με ένα μυτερό ξυλαράκι την εικόνα που μου αρέσει. Όταν στεγνώσει ο πηλός, πιέζω τη σφραγίδα πάνω σε πλαστελίνη και βλέπω το αποτύπωμά της.

5. Ποιες από τις παρακάτω τοιχογραφίες βρέθηκαν στην Κρήτη; Να διαγράψεις τα λάθη.

Ο πρίγκιπας με τα κρίνα, οι πυγμάχοι, η Αμερικάνα, τα δελφίνια, ο ξανθός πρίγκιπας, το γαλάζιο πουλί, η Παριζιάνα, τα ταυροκαθάψια, ο ψαράς.

Γ. Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Αχαιοί, οι πρώτοι Έλληνες

1. Γράφω στη θέση των αριθμών τα σπουδαιότερα μυκηναϊκά κέντρα, όπως δίνονται παρακάτω:
   1. Μυκήνες 2. Πύλος 3. Τίρυνθα 4. Ιωλκός
   5. Ορχομενός 6. Θήβα 7. Αθήνα

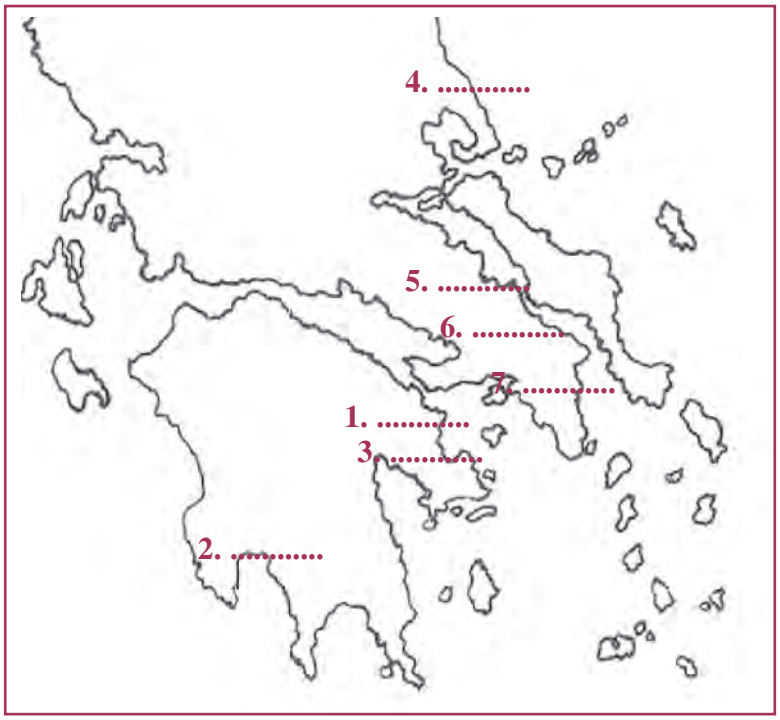

2. Διαβάζω το κείμενο 2 και απαντώ. Πώς χαρακτηρίζει ο Όμηρος τον Αγαμέμνονα; Γιατί;

.....

.....

2. Οι Αχαιοί πήγαν και στην Κύπρο

1. Παρατηρώ με προσοχή την εικόνα 5 και την περιγράφω. Ποιο πολιτισμό μού θυμίζει; Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγω;

2. Υπογραμμίζω τη σωστή απάντηση:
   Α) Οι Μυκηναίοι ήρθαν στην Κύπρο γιατί:
   α) ήταν όμορφος τόπος β) είχε πολύ χαλκό γ) είχε μεγάλες πόλεις
   Β) Οι άνθρωποι σήμερα πηγαίνουν να ζήσουν σε άλλες χώρες για να:
   α) γνωρίσουν νέους τόπους β) μάθουν ξένες γλώσσες γ) να βρουν δουλειά

3. Παίζουμε θέατρο στην τάξη με θέμα το εμπόριο. Παίζουν ο βασιλιάς, οι Μυκηναίοι έμποροι, οι Κύπριοι έμποροι, οι τεχνίτες... Μας βοηθάει το κείμενο 3.

3. Η ακρόπολη των Μυκηνών

1. Η ακρόπολη των Μυκηνών ήταν περιτριγυρισμένη από τείχος. Γιατί;

.....

.....

Οι αρχαίοι είχαν ονομάσει τα τείχη αυτά ..... Γιατί;

.....

.....

Εσύ τι πιστεύεις γι' αυτό; Πριν απαντήσεις, να μελετήσεις το κείμενο 4.

.....

.....

.....

2. Η είσοδος της ακρόπολης ονομάστηκε πύλη .....

Ποιος ήρωας σκότωσε ένα λιοντάρι στη Νεμέα; .....

Σήμερα ζουν λιοντάρια στην Ελλάδα; .....

3. Συμπληρώνω το παρακάτω κείμενο.

Μέσα στην ακρόπολη κατοικούσαν ..... ενώ ο λαός ζούσε .....

Στην κορυφή της ακρόπολης βρισκόταν το ..... του βασιλιά.

Ο κεντρικός του χώρος ήταν το ..... που είχε στο κέντρο του την ..... Οι τοίχοι του ανακτόρου ήταν στολισμένοι με .....

4. Στην περιοχή που ζεις υπάρχουν ερείπια από παλιότερες εποχές; Σε ποια κατάσταση βρίσκονται; Γιατί νομίζεις ότι οφείλουμε να τα προστατεύουμε;

4. Η καθημερινή ζωή των Μυκηναίων

1. Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με τα προϊόντα που αγόραζαν και πουλούσαν οι Μυκηναίοι.

Αγόραζαν	Πουλούσαν

2. Παρατηρώ την εικόνα 1 με την ασπίδα. Μήπως το σχήμα της σου θυμίζει έναν αριθμό; Κατασκευάζω κι εγώ με χαρτόνι μια παρόμοια ασπίδα.

3. Ποιες πληροφορίες μάς δίνει η τοιχογραφία της Μυκηναίας (εικόνα 5) για την ενδυμασία και τον καλλωπισμό των γυναικών εκείνης της εποχής;

4. Διαβάζω το κείμενο 7 και υπογραμμίζω τις λέξεις που έχουν σχέση με τη διασκέδαση των Μυκηναίων.

5. Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με βάση τις πληροφορίες που μου δίνει το κείμενο του σημερινού μαθήματος και οι εικόνες 1, 2, 3 και 4.

Αμυντικά όπλα	Επιθετικά όπλα

6. Στολίζουμε κατάλληλα την τάξη μας και οργανώνουμε ένα γλέντι στα ανάκτορα των Μυκηνών.

5. Η θρησκεία και η γραφή των Μυκηναίων

1. **Να υποθέσεις ότι είσαι αρχαιολόγος και ότι μόλις ανακάλυψες έναν θολωτό τάφο. Τι βρήκες μέσα;**

.....

.....

.....

2. **Διαβάζω το κείμενο 2 και περιγράφω κι εγώ με παρόμοιο τρόπο την προσωπίδα της εικόνας. Συγκρίνω την έκφρασή τους.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Διαβάζω το κείμενο 4 και υπογραμμίζω τα σωστά.**

Οι Μυκηναίοι δεν ήξεραν να γράφουν.
Οι Μυκηναίοι έγραφαν ελληνικά.
Οι Μυκηναίοι έγραφαν σε μια γλώσσα που δεν ήταν ελληνική.
Όσοι ξέρουν ελληνικά μπορούν να διαβάσουν τη γραφή των Μυκηναίων.
Κανείς δεν μπόρεσε να διαβάσει τη γραφή των Μυκηναίων.
Οι επιστήμονες διάβασαν τη γραφή των Μυκηναίων.
Οι πινακίδες της Γραμμικής Β΄ δε μας δίνουν καμιά πληροφορία για τη ζωή των Μυκηναίων.

4. **Φτιάχνω μια πινακίδα από πλαστελίνη και χαράσσω επάνω με ένα μυτερό ξυλάκι τη χρονολογία που γεννήθηκα χρησιμοποιώντας τους αριθμούς των Μυκηναίων.**

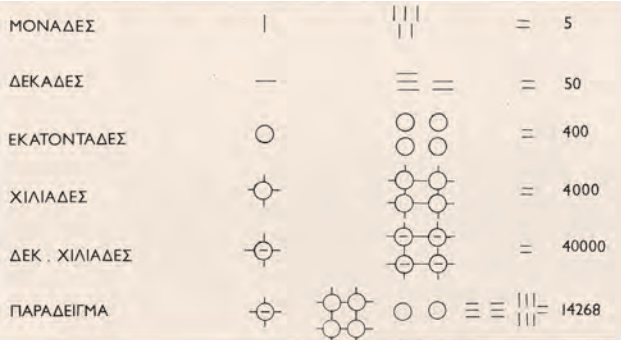

6. Η τέχνη των Μυκηναίων

1. Οι Μυκηναίοι επεξεργάστηκαν πολλά υλικά με την τέχνη τους. Γράψε τι αντικείμενα έφτιαχναν με τα παρακάτω υλικά.

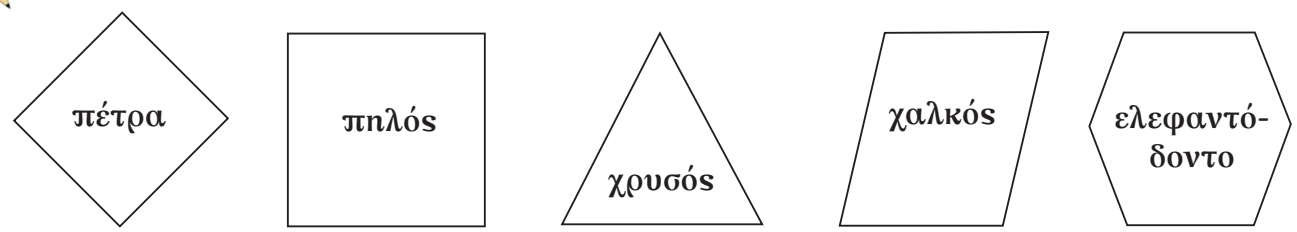

2. Από ποιες εικόνες του βιβλίου σου (σελ. 131-146) φαίνεται ότι οι Μυκηναίοι ήταν πολεμικός λαός;

3. Παιχνίδι κινητικό. Μιμούμαστε τους αγγειοπλάστες.
Παριστάνουμε με κινήσεις πώς ανακάτευαν τον πηλό με το νερό, πώς τον έπλαθαν, πώς έφτιαχναν τα αγγεία, πώς τα ζωγράφιζαν, πώς τα έψηναν στον φούρνο.

4. Φτιάχνουμε με χρυσό χαρτόνι κοσμήματα σαν αυτά των Μυκηναίων και τα φοράμε.

5. Χρωματίζουμε την τοιχογραφία.

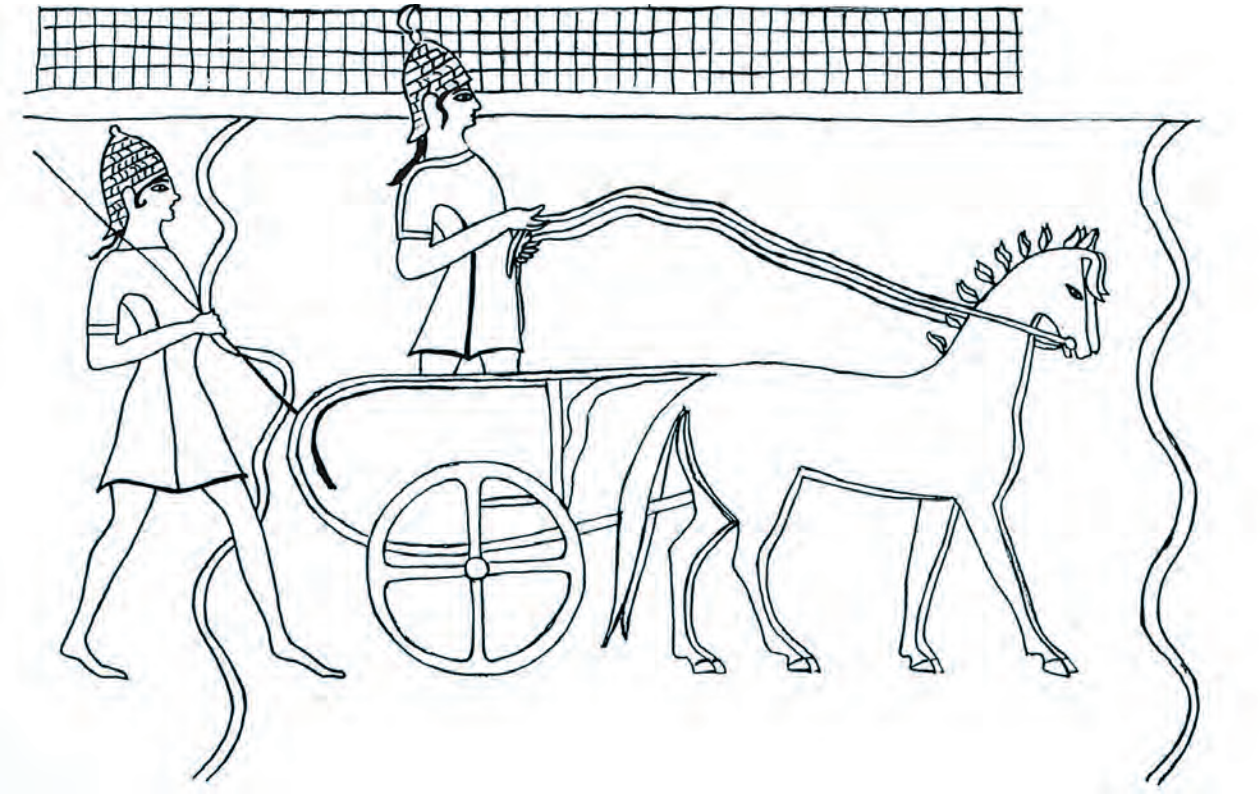

6. Οργανώνουμε μια επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών ή σ' ένα μουσείο με έργα της μυκηναϊκής τέχνης.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ 9, 10

1. Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα με αυτά που ταιριάζουν: Κνωσός, Μυκήνες, Ζάκρος, Μάλια, Πύλος, Ορχομενός, Φαιστός, Τίρυνθα, Ιωλκός.

Κέντρα του Μινωικού πολιτισμού	Κέντρα του Μυκηναϊκού πολιτισμού

2. Ενώνω με μια γραμμή αυτά που ταιριάζουν.

Έβανς	Μυκήνες
Σλήμαν	Κνωσός
καταστροφή Μινωικού πολιτισμού	έκρηξη ηφαιστείου Θήρας
Μίνωας	βασιλιάς Μυκηνών
Αγαμέμνονας	βασιλιάς Κνωσού

3. Συμπληρώνω τα κενά.

Τα κέρατα του ταύρου και ο .... ήταν σύμβολα της ..... θρησκείας. Μια γιορτή των Μινωιτών ήταν τα ..... .
Στον δίσκο της Φαιστού η γραφή είναι ..... . Οι Μυκηναίοι λέγονταν και ..... . Αυτοί έθαβαν τους βασιλικούς νεκρούς τους στους ....
Κοντά τους έβαζαν και τα προσωπικά τους αντικείμενα, τα ..... .
Η πρώτη ελληνική γραφή είναι η .....
Ενώ οι πόλεις της Κρήτης δεν είχαν τείχη, οι μυκηναϊκές ακροπόλεις ήταν οχυρωμένες με .....

4. Συμπληρώνω το παρακάτω διάγραμμα με τους τρεις πολιτισμούς που γεννήθηκαν στην Ελλάδα κατά την εποχή του χαλκού.

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

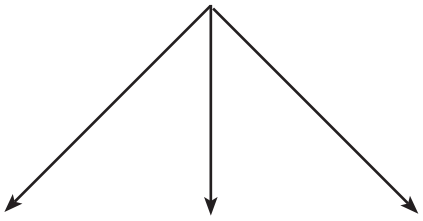

5. Αν μπορούσες να μεταφερθείς στην εποχή του χαλκού, σε ποιον από τους τρεις πολιτισμούς θα ήθελες να ζήσεις, στον Κυκλαδικό, στον Μινωικό ή στον Μυκηναϊκό και γιατί;

6. Από τα πολύ παλιά χρόνια οι άνθρωποι αγαπούσαν τα ζώα και τα παρίσταναν με την τέχνη τους. Ψάξε να βρεις σε ποιες σελίδες του βιβλίου σου (107 μέχρι 146) υπάρχουν έργα τέχνης που παριστάνουν ζώα και συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

Αριθμός σελίδας	Ζώο που παριστάνεται	Πολιτισμός που ανήκει το έργο

7. Γράφω στη θέση των αριθμών τις περιοχές όπου αναπτύχθηκαν οι προϊστορικοί πολιτισμοί: 1. Ο Παλαιολιθικός (Πετράλωνα Χαλκιδικής), 2. ο Νεολιθικός (Σέσκλο Μαγνησίας), 3. ο Κυκλαδικός (Κυκλάδες), 4. ο Μινωικός (Κρήτη) και 5. ο Μυκηναϊκός (Μυκήνες).

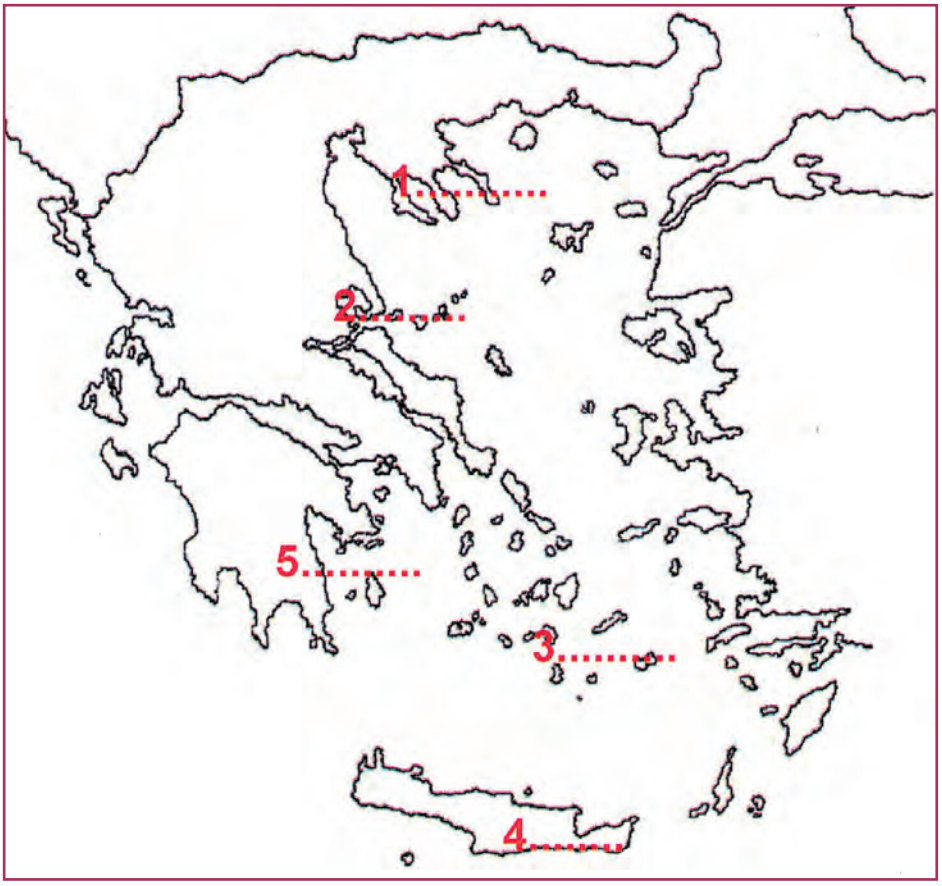

8. Παίζουμε με τις τοιχογραφίες στο εργαστήριο των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Χωριζόμαστε σε δυο ομάδες και συμπληρώνουμε το παζλ δύο τοιχογραφιών, μιας μινωικής και μιας μυκηναϊκής, που θα βρούμε στη διεύθυνση http://www.e-yliko.gr/Fyyl/Istoria/xron-xalkou1.htm. Ύστερα τις συγκρίνουμε και παρατηρούμε ομοιότητες και διαφορές.

Βιβλιογραφία

Η συγγραφική ομάδα, για τη διατύπωση των δραστηριοτήτων του τετραδίου εργασιών, οφείλει πολλά στα παρακάτω βιβλία και εκπαιδευτικά προγράμματα. Ιδιαίτερη αναφορά οφείλουμε στα βιβλία της Σοφίας Γιαλουράκη και στις εκπαιδευτικές προτάσεις για τον Ηρακλή της Νίκης Ψαράκη-Μπελεσιώτη.

- Ακτύπης Δ. κ.ά., *Στα πολύ παλιά χρόνια,* Ιστορία Γ΄ Δημοτικού, ΟΕΔΒ.
- Βαλαβάνης Π., *Ο λόφος με τα κρυμμένα μυστικά,* Ακρίτας, Αθήνα 1995.
- Γιαλουράκη Σ., *Τα κυκλαδικά ειδώλια ζωντανεύουν,* Νέοι Ακρίτες, Αθήνα χ.χ.
- Γιαλουράκη Σ., *Χρυσές Μυκήνες,* Ακρίτας, Αθήνα 2000.
- Dielafait F., *Το βιβλίο της Αρχαιολογίας,* μτφ. Λ. Καραλή, Ερευνητές, Αθήνα 2002.
- *Η γέννηση της γραφής,* κατάλογος έκθεσης, επιμ. Σ. Χρυσουλάκη, Τ.Α.Π., Αθήνα 1988.
- *Ιστορία της Κύπρου,* έκδ. «Ομάδα των δέκα», Λευκωσία 1980.
- Καραλή-Γιαννακοπούλου Λ., *Μικροί αρχαιολόγοι.* Αναζητώντας τα ανθρώπινα ίχνη μέσα στο παρελθόν, Ακρίτας 1998.
- Κροντηρά Λ., *Πρώτη γνωριμία με την Κρήτη του Μίνωα,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1987.
- Μαϊστρέλλης Σ., *«Σχολείο και αρχαιολογικοί χώροι. Σχεδιάζοντας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα»,* περ. Τα Εκπαιδευτικά, τ. 75-76, σελ. 77-89, 2005.
- *Μια μέρα στο Μινωικό ανάκτορο Ζάκρου,* εκπαιδευτικό πρόγραμμα ΥΠΠΟ, 1988.
- *Μινωικός και ελληνικός πολιτισμός από τη συλλογή Μητσοτάκη,* εκπαιδευτικό πρόγραμμα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης.
- *Ο άνθρωπος και η Ιστορία του.* Από τον λίθο στον πηλό, Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, Λευκωσία 2000.
- *«Ομήρου Ιλιάδα. Ανάμεσα στο μύθο και στην πραγματικότητα»,* εκπαιδευτικό πρόγραμμα ΥΠΠΟ. Έκδοση Ταμείου αρχαιολογικών Πόρων, 1991.
- Πλατή Μ., *Μια φορά κι έναν καιρό στην εποχή του λίθου,* Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Αθήνα 1996.
- Πλατή Μ., *Κυκλαδική τέχνη. Εκπαιδευτικά προγράμματα,* Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, χ.χ.
- Ψαράκη-Μπελεσιώτη Ν., *Αναζητώντας τα ίχνη του Ηρακλή μέσα από το μύθο/ μέσα από την τέχνη/ μέσα από τα κείμενα,* Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας-Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων-ΥΠΠΟ, Αθήνα 2004.
- Ψαράκη-Μπελεσιώτη Ν., *Αναζητώντας τα ίχνη του Ηρακλή, εκπαιδευτικές προτάσεις,* Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας-Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων-ΥΠΠΟ, Αθήνα 2004.
- Οι εκπαιδευτικοί φάκελοι και το εκπαιδευτικό υλικό για την προετοιμασία μιας επίσκεψης σε μουσείο ή αρχαιολογικό χώρο, που έχουν σχεδιαστεί στα πλαίσια του *προγράμματος Μελίνα,* όπως αναφέρονται λεπτομερώς στο εποπτικό υλικό κάθε ενότητας στο βιβλίο του δασκάλου. Ιδιαίτερη αναφορά οφείλουμε στον φάκελο-μουσειοσκευή «Το Δωδεκάθεο», που έχει σχεδιαστεί από το Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως και την Κ. Χατζηασλάνη.

ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- *Αρμενίζοντας στο χρόνο. Το πλοίο στην ελληνική τέχνη,* Καπόν, Αθήνα 1995.
- *Αρχαία ελληνικά νομίσματα,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1996.
- *Ελληνική Μυθολογία,* επιμ. Ι. Θ. Κακριδή, τόμοι 5, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1986.
- *Ελληνική Τέχνη. Η αυγή της ελληνικής τέχνης,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1995.
- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,* τόμοι Α΄, Β΄, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1971.
- Κροντηρά Λ., *Πρώτη γνωριμία με την Κρήτη του Μίνωα,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1987.
- *Μια μέρα στο Μινωικό ανάκτορο Ζάκρου,* ΥΠΠΟ, 1988.
- Μυλωνάς Γ., *Πολύχρυσοι Μυκήναι,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1983.
- Πίνη Ε., *Στην ακρόπολη των Μυκηνών,* ΥΠΠΟ.
- *«Το Δωδεκάθεο»,* εκπαιδευτικός φάκελος, Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως, ΥΠΠΟ.
- *Το Νεολιθικό χωριό στο Διμήνι,* ΥΠΠΟ.
- *Το βιβλίο της Αρχαιολογίας,* Ερευνητές, Αθήνα 2002.
- Τσοτάκου-Καρβέλη Αικ., *Εικογραφημένο λεξικό της ελληνικής μυθολογίας για παιδιά,* Γνώση, Αθήνα 1992.
- http://www.livius.org
- http://www.computerlab.kids.new.net/monthly.htm
- http://www.ics.forth.gr/cvrl/robots-gr.html

Ευχαριστούμε τη συνάδελφο Ιωάννα Ηλιοπούλου για τη βοήθειά της στον σχεδιασμό των χαρτών των σελ. 22 και 26.

Πίνακας Περιεχομένων

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1:
Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ 5
1. Η Τιτανομαχία 5
2. Οι θεοί του Ολύμπου 6
3. Οι θεές του Ολύμπου 7
4. Ο Προμηθέας, η Πανδώρα, ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα 8
Επαναληπτικό Μάθημα *9*

ΕΝΟΤΗΤΑ 2:
Ο ΗΡΑΚΛΗΣ..... 10
1. Η γέννηση του Ηρακλή 10
2. Το λιοντάρι της Νεμέας 11
3. Η Λερναία Ύδρα και ο κάπρος του Ερύμανθου .. 12
4. Το ελάφι με τα χρυσά κέρατα, οι Στυμφαλίδες όρνιθες, οι στάβλοι του Αυγεία 13
5. Κι άλλοι άθλοι 14
6. Ο κέρβερος του Άδη και τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων 15
7. Το τέλος του Ηρακλή 16

ΕΝΟΤΗΤΑ 3:
Ο ΘΗΣΕΑΣ 17
1. Ο Θησέας, το βασιλόπουλο της Τροιζήνας 17
2. Ο Θησέας σκοτώνει τον Μινώταυρο 18
3. Ο Θησέας επιστρέφει στην Αθήνα..... 19

ΕΝΟΤΗΤΑ 4:
Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ 20
1. Ο Φρίξος, η Έλλη και το χρυσόμαλλο δέρας..... 20
2. Πελίας και Ιάσονας 21
3. Η Αργοναυτική εκστρατεία..... 22
Επαναληπτικό Μάθημα *23*

ΕΝΟΤΗΤΑ 5:
Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 24
1. Το μήλο της Έριδας..... 24
2. Η θυσία της Ιφιγένειας..... 25
3. Οι Αχαιοί φτάνουν στην Τροία..... 26
4. Ο θυμός του Αχιλλέα 27
5. Ο θάνατος του Πάτροκλου..... 28
6. Ο Αχιλλέας σκοτώνει τον Έκτορα..... 29
7. Το τέλος του Αχιλλέα 30
8. Ο Δούρειος ίππος και η καταστροφή της Τροίας 31

ΕΝΟΤΗΤΑ 6:
ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ..... 32
1. Στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους και στους Κύκλωπες 32
2. Στον Αίολο, στους Λαιστρυγόνες και στο νησί της Κίρκης 33
3. Στον Άδη, στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και στη Χάρυβδη 34
4. Στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψώς και στο νησί των Φαιάκων..... 35
5. Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη..... 36
6. Ο Οδυσσέας σκοτώνει τους μνηστήρες 37
Επαναληπτικό Μάθημα *38-39*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 7:
Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ 40
1. Παλαιολιθική εποχή 40
2. Νεολιθική εποχή 41
3. Η Νεολιθική εποχή στην Ελλάδα 42

Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ..... 43
ΕΝΟΤΗΤΑ 8:
Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 43
1. Η ζωή των Κυκλαδιτών 43
2. Η τέχνη των Κυκλαδιτών 44
Επαναληπτικό Μάθημα *45*

ΕΝΟΤΗΤΑ 9:
Ο ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 46
1. Η Μινωική Κρήτη 46
2. Το ανάκτορο της Κνωσού 47
3. Η καθημερινή ζωή των Μινωιτών 48
4. Η θρησκεία και η γραφή των Μινωιτών..... 49
5. Η τέχνη των Μινωιτών..... 50

ΕΝΟΤΗΤΑ 10:
Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ..... 51
1. Αχαιοί, οι πρώτοι Έλληνες 51
2. Οι Αχαιοί πήγαν και στην Κύπρο..... 51
3. Η ακρόπολη των Μυκηνών 52
4. Η καθημερινή ζωή των Μυκηναίων 53
5. Η θρησκεία και η γραφή των Μυκηναίων 54
6. Η τέχνη των Μυκηναίων..... 55
Επαναληπτικό Μάθημα *56-57*

Βιβλιογραφία - Πηγές εικόνων 58

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0057
ISBN 978-960-06-2516-5

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"
ινστιτουτο τεχνολογιας υπολογιστων & εκδοσεων

(01) 000000 0 10 0057 3